

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Limanowej

Dziecko ofiarą przemocy domowej

Przemoc wobec dzieci niesie poważne konsekwencje w ich życiu teraźniejszym jak i w dorosłości. Stąd bardzo ważne jest rozpoznanie symptomów stosowania różnych form przemocy wobec dzieci, zapewnienie im właściwej opieki i ochrony ich praw. Konieczna jest znajomość form i skali przemocy, która spotyka dzieci. Dzieci wychowujące się w rodzinach gdzie występuje przemoc narażone są na dwa rodzaje traumatycznych doświadczeń. Pierwsze dotyczy dzieci, które są bezpośrednimi ofiarami przemocy, drugie zaś dzieci, które są świadkami przemocy. Na podwójne niebezpieczeństwo narażone są dzieci, które same doświadczają przemocy i są jej świadkami. Wiele dzieci bezpośrednio staje się ofiarami przemocy, gdy próbuje powstrzymać sprawcę.

Oprócz widocznych skutków przemocy w czasie jej trwania obserwuje się także skutki odroczone. Doświadczenia przeżyte w dzieciństwie mają wpływ na całe życie. Dzieci poznają świat i rządzące nim prawa, a także swoje w nim miejsce przez pryzmat domu rodzinnego. Tam też uczą się zachowań, najczęściej poprzez naśladowanie. W rodzinach, gdzie mężczyzna znęca się nad kobietą, chłopcy uczą się agresji wobec kobiet. Dziewczynki zaś, tego by żyć w pełni zadowolonym mężczyzną trzeba być bitą, poniżaną przez partnera. W rodzinie gdzie ojciec bije matkę i/lub dzieci następuje modelowanie agresji. Dzieci, które na co dzień obserwują okrutne traktowanie przejawiają różne formy agresji wobec rówieśników, nauczycieli, innych osób. Jeśli wobec dziecka dodatkowo stosowane są zbyt surowe kary, nieadekwatne do winy w dziecku utrwała się poczucie niesprawiedliwości, gniewu i zaczyna ono szukać akceptacji poza domem. Jeśli natrafi na podobnych sobie utworzą grupę nieformalną organizującą napady i znęcającą się nad słabszymi. Dzieci te często mają problemy z nauką, koncentracją uwagi, powtarzają klasy i wagarują.

Innym sposobem ucieczki od problemów jest nadużywanie alkoholu, palenie papierosów czy branie narkotyków. W ekstremalnych przypadkach dzieci krzywdzone przez swoich najbliższych podejmują próby samobójcze, powodują samookaleczenia.

We współczesnej literaturze wiktymologicznej uważa się, że dziecko, które jest świadkiem przemocy w rodzinie staje się dzieckiem krzywdzonym. Prezentuje takie same objawy jak dziecko, wobec którego stosuje się przemoc. Dzieci, które obserwują przemoc i są również bezpośrednio krzywdzone przez jednego lub oboje rodziców, podlegają podwójnej wiktymizacji. Dzieci, których matki są maltretowane, dwa razy częściej stają się ofiarami nadużyć niż dzieci pochodzących z domów, w których przemoc nie występuje.

Przemoc stosowana wobec dzieci szczególnie w rodzinie ma związek z wieloma przykrymi konsekwencjami.

Niewidzialne dziecko - to brak dostatecznej uwagi, poświęconego czasu, troski i brak zainteresowania problemami dzieci. Skupianie się rodziców wyłącznie na sobie i swoich potrzebach. Nie okazywanie dzieciom rodzicielskiej miłości i wsparcia. Negatywną konsekwencją przejawiania obojętności wobec dzieci są problemy z tożsamością, pojawiające się w późniejszym okresie ich rozwoju.

Znikający rodzic - to opuszczenie dziecka i pozostawienie go samemu sobie, powoduje deprivację jego podstawowych potrzeb miłości i bezpieczeństwa, niesie poczucie pustki i osamotnienia.

Bezpośrednia i nadmierna kontrola - to poniżające traktowanie przez rodzica swojego dziecka będącego osobą dorosłą. Przedstawianie go w oczach innych, jako nieprzystosowanego, bezradnego, zwykle pozostaje w sprzeczności ze stanem rzeczywistym.

Tyrania manipulanta - to zakamuflowana kontrola w relacji rodzic-dziecko, może prowadzić do zachowań autodestrukcyjnych.

Uzależnienie alkoholowe i inne - to wypieranie problemu jakim jest uzależnienie członka rodziny przez niego samego i pozostałe osoby w rodzinie.

„Nigdy nie byłem dzieckiem”- osobowość dziecka pełniącego rolę rodzica w rodzinie, w której właściwy rodzic boryka się z uzależnieniem jest w efekcie zamiany ról zagrożona, z powodu braku wzorców w rodzinie.

„Złote dziecko”/„rodzinny bohater”- dziecko takie ustawicznie zobowiązuje się do posiadania coraz większych osiągnięć. W dzieciństwie jak i w późniejszym dorosłym życiu musi ciągle odnosić sukcesy.

Dziecko uwikłane w sieć przemocy i zachowań agresywnych dorosłych, może doświadczać pewnych problemów w obecnym życiu i przyszłości. Spirala przemocy rodzi w jego zaburzonej funkcjonalności społecznej, szereg negatywnych konsekwencji ucząc go jak ma rozwiązywać konflikty oraz jakie metody powinien stosować by osiągać sukcesy. Ponadto, dziecko doznające krzywdy ze strony dorosłych lub rówieśników:

- uczy się rozwiązywać spory i pojawiające się trudności przy pomocy siły fizycznej i przemocy,
- jest agresywne wobec rówieśników, często okazuje złość,
- może wykazywać nadmierny niepokój lub być pobudzone,
- nie wierzy we własne możliwości i ma zaniżony obraz samego siebie, niską samoocenę,
- może przejawiać huśtawkę nastrojów,
- obwinia innych za swoje niepowodzenia czy problemy.